

HE 138/2001 vp

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eläinlääkintä-
vahinkojen arviolautakunnasta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnasta. Lautakunta olisi puolueeton asiantuntijaelin, jonka tehtävänä olisi antaa pyynnöstä lausuntoja siitä, onko eläinlääkärin menettelyssä ollut mahdollisesti kyse hoitovirheestä. Laissa säädettäisiin lautakunnan tehtävästä, asettamisesta ja kokoonpanosta, asioiden käsitte-lystä lautakunnassa, päätösvaltaisuudesta,

ratkaisuvallasta, lautakunnan tiedonsaantioi-keudesta, lautakunnan jäsenten palkkioiden määräytymisestä, maksujen perusteista sekä lautakunnan työjärjestyksestä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2002 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2002.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1. Johdanto	3
2. Nykytila.....	3
3. Kansainvälinen kehitys.....	3
4. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	3
5. Esityksen vaikutukset.....	5
5.1. Taloudelliset vaikutukset	5
Valtiontaloudelliset vaikutukset.....	5
Kunnallistaloudelliset ja elinkeinoelämään ja kansalaisiin kohdistuvat vaikutukset	5
5.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	6
6. Asian valmistelu	6
7. Riippuvuus muista esityksistä.....	8
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	9
1. Lakiehdotuksen perustelut.....	9
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	13
3. Voimaantulo	13
4. Säättämisjärjestys	13
LAKIEHDOTUS.....	14
eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnasta.....	14

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Eduskunta liitti vastaukseensa (EV 118/1999 vp) hallituksen esitykseen laiksi eläinlääkäriammattin harjoittamisesta (HE 30/1999 vp) lausuman, jossa eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin eläinlääkintään liittyviä vahingonkorvauskysymyksiä selvittävän asiantuntijalautakunnan asettamiseksi.

Eläinlääkinnässä tapahtuu vuosittain arviolta 30—50 sellaista tilannetta, joissa eläimen omistaja ja eläinlääkäri eivät pääse yksimielisyyteen siitä, onko eläimen hoidon yhteydessä tapahtunut korvausvelvollisuuden aiheuttava eläinlääkintävahinko. Vahingot ovat kohdistuneet sekä tuotantoeläimiin että seura- ja harrastuseläimiin.

Maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä toimi 1980-luvun lopussa ja 1990-luvun alussa niin sanottu eläinlääkintävahinkotyöryhmä. Sen tehtävänä oli antaa lausuntoja maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosastolle eläinlääkinnässä aiheutuneista eläinvahingoista ja eläinlääkintötoimen harjoittamiseen liittyvistä valituksista. Työryhmän lausuntojen pohjalta eläinlääkintöosasto antoi edelleen lausuntoja eläinten omistajille ja kunnille eläinlääkintävahingoista aiheutuvan vahingonkorvausvastuun selvittämiseksi. Työryhmä ei perustunut mihinkään säädöksiin. Eduskunnan oikeusasiamies kiinnitti erään kantelutapauksen yhteydessä huomiota säädöspohjan puuttumiseen. Työryhmä lakautettiin vuonna 1994.

2. Nykytila

Maa- ja metsätalousministeriön tehtäviin kuuluu eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain (29/2000) mukaan eläinlääkäriammattinharjoittamisen valvonta. Lääninhallitukset ohjaavat ja valvovat alueellaan toimivia eläinlääkäriammattinharjoittajia.

Maa- ja metsätalousministeriön toimivaltaan kuuluvat valvontaan liittyvät hallinnolliset turvaamistoimenpiteet ja kurinpito. Lääninhallitusten tulee siirtää maa- ja metsätalo-

usministeriön käsiteltäväksi ne lääninhallituksissa vireille tulleet tapaukset, joissa tulee harkittavaksi hallinnollisiin turvaamistoimenpiteisiin tai kurinpitotoimiin ryhtyminen.

Hallinnollisia turvaamistoimenpiteitä ovat muun muassa eläinlääkäriin lääkkeidenmäärämisoikeutta tai ammatinharjoittamisoikeutta koskevat rajoitukset tai kiellot. Kurinpidollisena toimenpiteenä eläinlääkärille voidaan antaa kirjallinen varoitus. Valvontaan liittyvien asioiden käsittelyä varten maa- ja metsätalousministeriöllä on asiantuntijoinaan eläinlääketieteen eri aloja sekä käytännön eläinlääkintää edustavia asiantuntijoita. Eläinlääkäriammattin harjoittamisen valvontaan eivät kuulu eläinlääkintävahingoista aiheutuvia korvauksia koskevat asiat.

Eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain valmistelun yhteydessä Suomen Eläinlääkäriliitto ja Suomen Kuntaliitto ottivat esille erillisen vahinkoarviolautakunnan perustamisen antamaan lausuntoja eläinlääkärien hoitovirheistä. Hallitus katsoi kuitenkin esityksessään, ettei eläinlääkäriin ja hänen asiakkaansa välisten vahingonkorvauskysymysten käsittely kuulu maa- ja metsätalousministeriön tehtäviin. Eduskunta liitti hallituksen esitykseen antamaansa vastaukseen lausuman, jossa se edellytti, että hallitus ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin eläinlääkintään liittyviä vahingonkorvauskysymyksiä selvittävän asiantuntijalautakunnan asettamiseksi.

3. Kansainvälinen kehitys

Muissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa tai pohjoismaissa ei saatavissa olevien tietojen mukaan ole, tuomioistuimia lukuun ottamatta, säädöspohjaisia toimielimiä, jotka käsittelevät eläinlääkäriin ja hänen asiakkaansa välisiä vahingonkorvauskysymyksiä.

4. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on luoda järjestelmä eläinlääkinnässä tapahtuneiden vahinkojen

selvittämiseksi niissä tilanteissa, joissa eläimen omistaja ja eläinlääkäri eivät pääse yhteisymmärrykseen siitä, onko eläintä hoidettaessa tai hoitoon muuten liittyen tapahtunut hoitovirhe. Eläimelle tehtyjen hoitotoimenpiteiden lisäksi kyseeseen saattavat tulla tilanteet, jolloin hoitotoimenpiteisiin ei ole ryhdytty riittävän ajoissa.

Eläinlääkintävahingoissa tulee ensiksi selvittää onko eläinlääkäri eläinlääketieteellisesti arvioiden toiminut tilanteessa toimintamahdollisuutensa huomioonottaen asianmukaisesti. Tämän seikan arviointi on mahdollisen vahingonkorvausvastuun syntymisen kannalta ratkaiseva. Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunta olisi puolueeton asiantuntijaelin, jonka puoleen eläimen omistaja tai haltija, eläinlääkäri tai tämän työnantaja voisivat kääntyä saadakseen asiasta tämän eläinlääketieteellisen arvion. Asiantuntijaelimen antama lausunto eläinlääkärin toimenpiteiden ja aiheutuneen vahingon välisestä mahdollisesta syy-yhteydestä edistäisi sovintoratkaisuun pääsyä asianosaisten kesken.

Esityksessä ehdotetaan, että eläinlääkintävahinkojen arviolautakunta antaisi pyynnöstä lausunnon siitä, onko eläimelle suoritetun toimenpiteen yhteydessä tai hoidon tarpeen arvioinnin osalta tapahtunut eläinlääkärin hoitovirhe. Tapauksissa arvioitaisiin, onko eläinlääkäri eläinlääketieteellisesti arvioiden menetellyt kyseisissä olosuhteissa asianmukaisesti. Lausunnossa voitaisiin ottaa kantaa myös siihen, onko mahdollinen hoitovirhe ollut sellainen, että se perustaisi vahingonkorvausvastuun. Lausunnossa ei sen sijaan otettaisi kantaa aiheutuneen vahingon taloudelliseen suuruuteen.

Asian voisi saattaa lautakunnan käsiteltäväksi eläinlääkintävahingon kohteeksi joutuneen eläimen omistaja tai haltija, toimenpiteen tehnyt eläinlääkäri tai työnantajan isännäsvastuun nojalla eläinlääkärin työnantaja. Jos sama asia on vireillä riita-asiana tuomioistuimessa, lautakunta voisi tuomioistuimen pyynnöstä antaa lausunnon tuomioistuimen käyttöön.

Arvion mukaan vuosittain tapahtuu noin 30—50 sellaista eläinlääkintävahinkoa, joissa lautakunnan lausunto olisi tarpeen. Näistä osa kohdistuu tuotantoeläimiin ja osa seuraaja harrastuseläimiin. Lautakunnan lausunnos-

sa arvioitaisiin eläinlääketieteellisin perustein sitä, onko eläintä tutkittaessa, hoidettaessa tai muuten vastaavasti eläintä käsiteltäessä taikka hoidon tarvetta arvioitaessa tapahtunut eläinlääkärin virhe tai laiminlyönti.

Esityksessä ehdotetaan, että eläinlääkintävahinkojen arviolautakunta toimisi itsenäisenä toimielimenä. Lautakunnalla olisi puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä vähintään kuusi muuta jäsentä. Lautakunnan puheenjohtajaksi maa- ja metsätalousministeriö kutsuisi maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajaksi maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan varapuheenjohtajan. Lautakunnan muiksi jäseniksi maa- ja metsätalousministeriö kutsuisi vähintään kuusi tunnetusti taitavaa ja kokenutta henkilöä, jotka edustaisivat lautakunnan kannalta merkityksellistä tieteellistä, käytännön eläinlääkinnän tai muuta, lähinnä vahingonkorvausoikeudellista, asiantunte-
musta.

Lautakunnan toimikausi olisi kolme vuotta. Lautakunnan jäsenet toimisivat virkavastuulla. Lautakunta saisi tarvittavat toimistopalvelut maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalta. Lautakunnan esittelijöinä voisivat oman toimensa ohella toimia maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan esittelijät ja päätoiminen sihteeri.

Asian käsittely lautakunnassa olisi kirjallista. Lautakunnan lausunnoista perittäisiin maksu. Asioiden käsittelyyn lautakunnassa sovellettaisiin hallintomenettelylakia (598/1982), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), kielilakia (148/1922) ja saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annettua lakia (516/1991).

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan henkilöstön kelpoisuusvaatimukset ovat sellaiset, että ne soveltuvat hyvin myös eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan tehtäviin, kun otetaan huomioon, että lautakunnassa olisi lisäksi eläinlääketieteen eri aloja edustavia asiantuntijoita. Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan ja eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan organisatorista erillisyyttä on ehdotetussa laissa pyritty korostamaan sillä, että laissa on tarkat säännökset siitä, mitä tehtäviä maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan henkilöstöön kuuluva voi eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnassa

hoitaa.

Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan eri organisointivaihtoehtoja selvitettyä kävi ilmi, että se ei ainakaan toistaiseksi ollut sijoitettavissa muun jo olemassa olevan toimielimen yhteyteen. Toimiminen jo olemassa olevan toimielimen yhteydessä pienentää huomattavasti eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan henkilöresurssitarvetta.

Muina sijoittamisvaihtoehtoina olivat esillä kuluttajavalituslautakunta ja potilasvahinkolautakunta. Maa- ja metsätalousministeriön tehtäväksi ei vahingonkorvausasioita voi osoittaa, koska ministeriölle kuuluu eläinlääkäreiden ammatinharjoittamisen valvonta. Hyvän hallinnon periaatteiden mukaista ei ole, että sama elin käsittelee sekä eläinlääkärinammatin harjoittamisen valvontaan liittyviä asioita että hoitovirheitä koskevia lausuntoasioita. Lisäksi yksittäisten hallintoasioiden käsittely ministeriössä ei ole keskushallinnon uudistamishankkeen yhteydessä esitettyjen tavoitteiden mukaista.

Kuluttajavalituslautakunnan osalta ongelmanna on, että sen tehtäviin eivät sovi kahden elinkeinonharjoittajan tai työnantajan ja työntekijän välisten asioiden käsittely. Eläinlääkintävahinkoasioissa osapuolina voivat olla muutkin kuin kuluttaja ja elinkeinonharjoittaja. Myös elinkeinonharjoittajat voisivat pyytää omistamaansa eläintä koskevasta eläinlääkintävahingosta lausunnon. Samoin lausuntomenettelyyn voi tulla työnantajan ja työntekijän välinen takautumisvaade sen vahingonkorvauksen osalta, jonka työnantaja on isännänvastuunsa perusteella maksanut, jos työntekijän tuottamus vahingon syntyyn ei ole ollut vain lievä. Kuluttajavalituslautakunnan osalta on ratkaisevaa, että se käsittelee nimenomaan kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisiä suhteita ja sille eivät sovellu asiat, jotka menevät tämän kuluttajanäkökohdan yli.

Potilasvahinkolautakunta käsittelee ihmisten terveydenhuollon puolella sinänsä vastaavia hoitovirheistä johtuvia korvauskysymyksiä, kuin mistä eläinlääkintävahinkoja koskevissa lausuntoasioissa olisi kyse.

Potilasvahinkolautakunnan toiminta liittyy olennaisena osana potilaskorvausjärjestelmään, jossa lautakunnan kustannukset jaetaan potilaskorvaustoimintaa harjoittavien

vakuutusyhtiöiden kesken. Sellaisia eläinlääkintävahinkoja, joista asiantuntijaelimen lausuntoa tulnaisiin pyytämään, on arvioitu olevan vuosittain vain noin 30—50 tapausta. Näin vähäisen määrän osalta ei ole tarkoitukseenmukaista luoda vastaavaa järjestelmää. Esityksen valmistelussa luovuttiin potilasvahinkolautakunnasta vaihtoehtona eläinlääkintävahinkoja koskevien lausuntojen käsittelijänä sekä tämän rahoitusmallin että sen erityisaseman vuoksi, joka potilasvahinkolautakunnalla on ihmisiä koskevien hoitovirheiden arvioijana.

5. Esityksen vaikutukset

5.1. Taloudelliset vaikutukset

Valtiontaloudelliset vaikutukset

Valtion vuoden 2002 talousarvioesityksessä on otettu huomioon ne järjestelyt, joita eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan perustaminen edellyttää. Lautakunnan toimintamenot on budjetoitu vuoden 2002 talousarvioesityksessä momentille 30.03.21. Määrärahan lisäyksessä on arvioitu, että eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan toiminnasta aiheutuisi vuosittain 40 000 euron (237 829 markan) kustannukset, joista noin 16 800 euroa johtuu eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan sivutoimisten esittelijöiden palkkiokustannuksista, 12 600 euroa lautakunnan asiantuntijapalkkioista, 6 700 euroa lautakunnan kokouspalkkioista ja matkakustannusten korvauksista ja 3 400 euroa yleisistä toimistokuluista. Lautakunnan lausunnot olisivat maksullisia. Maksuista arvioidaan kertyvän vuosittain 4 000 euroa (23 783 markkaa). Maksut tuloutettaisiin momentille 12.30.99 (Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut tulot).

Kunnallistaloudelliset ja elinkeinoelämään ja kansalaiseen kohdistuvat vaikutukset

Esityksellä ei ole suoranaista kuntien, elinkeinoelämän tai kansalaisten talouteen kohdistuvia vaikutuksia.

Yksittäiset eläintenomistajat ja eläinlääkärit sekä eläinlääkäreiden työnantajat, lähinnä kunnat, voisivat pyytää riitatilanteissa lauta-

kunnalta lausuntoa siitä, onko eläintä hoidettaessa tai muun hoitoon liittyvän toimen yhteydessä tapahtunut eläinlääketieteellisesti arvioituna hoitovirhe. Lautakunnan lausunto ei olisi sitova, vaan asianosaiset voisivat halutessaan viedä asian tuomioistuimen ratkaistavaksi. Mahdollisuus lautakunnan lausunnon saamiseen kuitenkin edistäisi sovintoratkaisuun pääsyä.

5.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Lautakunta toimisi maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla erillisenä toimielimenä. Lautakunnan perustamisesta aiheutuvat organisaatiovaikutukset ja henkilöstövaikutukset kohdistuisivat lähinnä maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan, jonka tiloissa lautakunta toimisi ja jolta lautakunta saisi tarvittavat toimisto- ja tukipalvelut. Lautakunnan esittelijöinä voitaisiin käyttää valituslautakunnan esittelijöitä ja päätoimista sihteeriä. Lautakunnan puheenjohtajana toimisi maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtajana maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan varapuheenjohtaja molemmat oman toimensa ohella.

Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan esittelijöinä voitaisiin käyttää valituslautakunnan virkamiehiä. Arviolautakunnan esitelytehtävien arvioidaan vastaavan 0,3 henkilövuotta. Tehtävät on tarkoitus hoitaa nykyisillä henkilöresursseilla ja yhdellä sivutoimisella lisäesittelijällä. Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta huolehtisi eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan lähettämö-, arkistointi-, kirjaamo- ja tilinpitotehtävistä sekä muista lautakunnan sisäiseen hallintoon liittyvistä tehtävistä. Näiden toimien aiheuttamaa työmäärän lisäystä voidaan pitää vähäisenä eikä se aiheuta henkilöstövaikutuksia.

6. Asian valmistelu

Esitys on laadittu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä.

Eläinlääkäriammattin harjoittamista koskevan lain valmistelun yhteydessä Suomen Eläinlääkäriliitto ja Suomen Kuntaliitto esit-

tivät, että maa- ja metsätalousministeriöön tulisi perustaa itsenäinen vahingonkorvausasioita käsittelevä toimielin. Asiaa valmistellut työryhmä katsoi, että Suomen Eläinlääkäriliitto ja muut asiasta kiinnostuneet tahot voisivat yhdessä perustaa keskinäiseen sopimukseen perustuen lautakunnan käsittelemään eläinlääkinnän vahingonkorvauskysymyksiä. Kyseiset tahot eivät kuitenkaan olleet halukkaita järjestämään asiaa keskinäisellä sopimuksella. Eduskunta edellytti vastauksessaan hallituksen esitykseen laiksi eläinlääkäriammattin harjoittamisesta, että hallitus ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin eläinlääkintään liittyviä vahingonkorvauskysymyksiä selvittävän asiantuntijalautakunnan asettamiseksi.

Esityksen valmistelun yhteydessä selvitetiin vaihtoehtoja organisoida eläinlääkintävahinkoja koskevien lausuntojen antaminen. Vahingonkorvausasioita ei voitaisi osoittaa maa- ja metsätalousministeriön käsiteltäviksi, koska ministeriölle kuuluu eläinlääkäreiden ammatinharjoittamisen valvonta. Hyvän hallinnon periaatteiden mukaista ei ole, että sama toimielin käsittelee sekä eläinlääkäriammattin harjoittamisen valvontaan liittyviä asioita että hoitovirheitä koskevia lausuntoasioita. Lisäksi yksittäisten hallintoasioiden käsittely ministeriössä ei olisi keskushallinnon uudistamishankkeen yhteydessä esitettyjen tavoitteiden mukaista.

Esityksestä pyydettiin oikeusministeriön, valtiovarainministeriön, maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan, lääninhallitusten, Suomen Eläinlääkäriliiton, Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan, Suomen Kuntaliiton, Maa- ja Metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK:n, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundet SLC:n, Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liiton, Osuuskunta Kotieläinjalostuskeskus-FABA:n, Suomen Hippos ry:n, Suomen Ratsastajainliitto ry:n, Suomen Kennelliitto ry:n, Suomen Rotukissayhdistys ry:n, Suomen Herpetologinen Yhdistys ry:n, Eläinsuojeluliitto Animalian, Suomen Eläinsuojeluyhdistys ry:n, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto ry:n, Suomen Kuluttajaliitto ry:n ja Kuluttajat-Konsumenterna ry:n lausunnot.

Määräajassa lausunnon antoivat oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, maaseu-

tuelinkeinojen valituslautakunta, Etelä-Suomen, Itä-Suomen ja Lapin lääninhallitukset, Suomen Eläinlääkäriliitto, Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta, Suomen Kuntaliitto, Maa- ja Metsätaloustuottajain keskusliitto MTK, Suomen Hippos ry, Suomen Kennelliitto ry ja Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto.

Oikeusministeriö viittasi aiempiin lausuntoihinsa ja ilmoitti, ettei sillä enää ole asiassa lausuttavaa sen jälkeen kun oli selvitetty, että eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan tehtävää ei voitaisi osoittaa potilasvahinkolautakunnan tehtäväksi.

Potilasvahinkolautakunta käsittelee ihmisten terveydenhuollon puolella sinänsä vastaavia hoitovirheistä johtuvia korvauskysymyksiä, kuin mistä eläinlääkintävahinkoja koskevissa lausuntoasioissa olisi kyse.

Potilasvahinkolautakunnan toiminta liittyy olennaisena osana potilasvakuutusjärjestelmään, jossa lautakunnan kustannukset jaetaan potilasvakuutustoimintaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden kesken. Sellaisia eläinlääkintävahinkoja, joista asiantuntijaelimen lausuntoa tulnaisiin pyytämään, on arvioitu olevan vuosittain vain noin 30—50 tapausta. Näin vähäisen määrän osalta ei ole tarkoituksenmukaista luoda vastaavaa järjestelmää. Esityksen valmistelussa luovuttiin potilasvahinkolautakunnasta vaihtoehtona eläinlääkintävahinkoja koskevien lausuntojen käsittelijänä sekä tämän rahoitusmallin että sen erityisaseman vuoksi, joka potilasvahinkolautakunnalla on ihmisiä koskevien hoitovirheiden arvioijana.

Oikeusministeriö oli esittänyt aiemmassa lausunnossaan, että lausuntomenettelyn tavoite huomioon ottaen myös korvauksen määrästä olisi syytä lausua. Aiemman eläinlääkintävahingoista lausuntoja antaneen työryhmän työstä saadun kokemuksen mukaan tarve eläinlääkintävahinkoja koskevien lausuntojen saamiseen liittyy nimenomaan asian eläinlääketieteelliseen arviointiin. Vahingon suuruudesta, toisin sanoen eläimen arvosta, on saatavissa asiantuntija-arvioita esimerkiksi jalostusjärjestöjen kautta.

Valtiovarainministeriö ja Maa- ja Metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK pitivät parhaimpana organisaatiovaihtoehtona kuluttajavalituslautakuntaa. Valtiovarainministeriö

kuitenkin katsoi, että jos tämä ei olisi mahdollista voitaneen tehtävä osoittaa erilliselle eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnalle, joka toimisi maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan yhteydessä. Esityksessä on otettu huomioon valtiovarainministeriön esittämät virkamiesoikeudelliset huomautukset.

Mahdollisuudesta osoittaa eläinlääkintävahinkoja koskevien lausuntojen antaminen kuluttajavalituslautakunnan tehtäväksi neuvoteltiin edelleen kuluttajavalituslautakunnan ja kauppa- ja teollisuusministeriön kanssa. Ne katsoivat, että kuluttajavalituslautakunnan osalta on ratkaisevaa, että se käsittelee nimenomaan kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisiä suhteita eikä sille tämän vuoksi tule osoittaa asioita, jotka menevät tämän kuluttaja-näkökohdan yli. Tällöin tehtävän hoitoon osoitettavat lisäresurssitkaan eivät muuttaisi tätä periaatteellista lähtökohtaa.

Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto katsoi, että vahingonkorvauskysymyksiä käsittelevän lautakunnan asiantuntemuksen varmistamiseksi lautakunnan puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla tulisi olla perehtyneisyys vahingonkorvausoikeuteen. Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK:n lausunnoissa katsottiin myös, että eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnassa tulisi olla nimenomaan vahingonkorvausoikeudellista asiantuntemusta. Ehdotetun lain mukaan lautakunnan jäsenet edustavat lautakunnan toiminnan kannalta merkityksellistä tieteellistä, käytännön eläinlääkinnällistä ja muuta asiantuntemusta. Tällöin voidaan lautakunnan jäseneksi kutsua vahingonkorvausoikeudellista asiantuntemusta edustava jäsen.

Maa- ja Metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK:n lausunnossa esitettiin, että jotta lausunnonpyytäjien luottamus ja lautakunnan uskottavuus voidaan saavuttaa, tulisi sen jäseniä asetettaessa kuulla alan keskusjärjestöä tai antaa ehdolle asettamisoikeus tuottajien järjestöille. Ei ole estettä sille, että käytännössä maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK:n lausunnossa esitettiin, että jotta lausunnonpyytäjien luottamus ja lautakunnan uskottavuus voidaan saavuttaa, tulisi sen jäseniä asetettaessa kuulla alan keskusjärjestöä tai antaa ehdolle asettamisoikeus tuottajien järjestöille. Ei ole estettä sille, että käytännössä maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK:n lausunnossa esitettiin, että jotta lausunnonpyytäjien luottamus ja lautakunnan uskottavuus voidaan saavuttaa, tulisi sen jäseniä asetettaessa kuulla alan keskusjärjestöä tai antaa ehdolle asettamisoikeus tuottajien järjestöille.

Suomen Eläinlääkäriliitto ei nähnyt estettä sille, että eläinlääkintävahinkojen arviolautakunta perustettaisiin maaseutuelinkeinojen

valituslautakunnan yhteyteen. Toisena varteenotettavana vaihtoehtona se piti potilasvahinkolautakuntaa. Liitto katsoi edelleen, että lautakunnan jäsenistä yhden tulisi edustaa käytännön eläinlääketieteen ja eläinlääkintähuoltojärjestelmän tuntemusta ja että lautakunnan päätösvaltaisuuden edellytyksenä olisi, että läsnäolijoista vähintään yksi olisi eläinlääketieteen edustaja. Ehdotetun lain mukaan lautakunnassa olisi käytännön eläinlääkintää edustava asiantuntija. Tämä sisältää myös eläinlääkintähuoltojärjestelmän tuntemuksen. Lautakunnan päätösvaltaisuuden edellytyksenä olisi, että puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään kaksi muuta käsiteltävän asian kannalta merkityksellistä asiantuntemusta omaavaa jäsentä tai varajäsentä on saapuvilla.

Suomen Eläinlääkäriliitto katsoi lisäksi, että lautakunnan ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntojen hankkimisesta aiheutuneet kustannukset tulee saattaa asian vireille panneen asianomistajan, joka olisi niistä maksuvelvollinen tietoon ennen lausunnon pyytämistä. Suomen Kennelliitto piti kohtuuttomana, että nämä kustannukset perittäisiin asian vireille panneelta.

Suomen Eläinlääkäriliiton huomautus on ehdotetussa laissa otettu huomioon. Tarkoituksena on, että lautakunnan ulkopuoliselta asiantuntijalta pyydetäisiin lausunto vain, jos asian vireille pannut asianosainen suostuu lausuntokustannukset maksamaan. Lautakunnan ulkopuolisten asiantuntijoiden lausunto olisi harvinainen. Se olisi tarkoitettu niitä poikkeuksellisia tilanteita varten, jolloin lautakunnan jäsenillä ei olisi asian käsittelyä varten tarvittavaa erityisasiantuntemusta. Tällainen tilanne saattaisi tulla esille lähinnä eksoottisten eläinten osalta. Lautakunnan ulkopuolisen asiantuntijalausannon kustannukset saattavat olla suuria. Ei ole perustelua, että ne maksetaan valtion varoista, koska kyseessä ovat kuitenkin yksittäistapauksia koskevat asiat ja kun otetaan huomioon, että kyseisen eläimen arvo saattaa olla hyvinkin

pieni.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta katsoi, että lausuntoa tulisi voida pyytää vasta vuoden 2002 alun jälkeen tehdyistä hoito-toimista. Eläinlääkintävahingon syntyyn voivat kuitenkin johtaa useat perättäiset hoito-toimet. Tämän vuoksi ehdotetun lain mukaan lausunto annettaisiin vuoden 2002 alun jälkeen tapahtuneista eläinlääkintävahingoista. Tällä vältettäisiin tilanne, että tiettyyn lautakunnan arvioitavaksi saatettuun eläinlääkintävahinkoon liittyvistä hoitotoimista osa olisi tehty ennen tätä määräaika. Määräaika sinänsä on tarpeen, jotta lautakunnan käsittelyyn ei tuotaisi vanhoja asioita. Luotettavan selvityksen saaminen tapahtumista vaikeutuu mitä myöhemmin asiaa aletaan selvittämään.

Lisäksi maaseutuelinkeinojen valituslautakunta esitti, että eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan lausunnossa tulisi varsinaisen eläinlääkinnällisen virheen lisäksi ottaa kantaa myös itse vahingonkorvausvastuun syntymiseen. Maksettavan korvauksen määrään ei sen sijaan otettaisi kantaa.

Etelä-Suomen lääninhallitus katsoi, että lääninhallitusten ja eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan työnjakoa tulisi täsmentää ja että lautakunnassa tulisi olla myös lääninhallituksen edustaja. Lääninhallitukset eivät kuitenkaan käsittele vahingonkorvauskysymyksiä. Niiden tehtäviin kuuluu eläinlääkärinammattin harjoittamisesta annetun lain mukainen eläinlääkäreiden ammatinharjoittamisen valvonta mahdollisen hallinnollisen ohjauksen osalta.

Suomen Kuntaliitolla, Suomen Hippoksella, Helsingin Yliopiston eläinlääketieteellisellä tiedekunnalla sekä Itä-Suomen ja Lapin läänien lääninhallituksilla ei ollut huomautettavaa esityksestä.

7. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy vuoden 2002 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. *Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan tehtävä.* Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan tehtävänä olisi antaa lausuntoja siitä, onko eläinlääkärin eläimelle suorittaman toimenpiteen tai muun eläimen hoitoon liittyvän toimen yhteydessä tapahtunut hoitovirhe. Tällaisena hoitovirheenä pidettäisiin eläinlääkärin suorittamasta tutkimuksesta, hoidosta tai muusta vastaavasta käsittelystä tai sellaisen laiminlyönnistä aiheutunutta eläimen kuolemaa, ruumiinvammaa tai muuta eläimeen kohdistunutta vahinkoa. Lautakunta ottaisi pyynnöstä kantaa siihen, onko eläimen hoidossa menetelty eläinlääketieteellisesti arvioiden asianmukaisesti.

Lautakunnan toimialaan ei kuuluisi muu eläinlääkäreiden toiminnan arviointi, esimerkiksi tarkastuseläinlääkäreiden tai rajaeläinlääkäreiden tarkastustoiminnan yhteydessä mahdollisesti tekemien virheiden arviointi. Valtion tai kunnan palveluksessa olevien eläinlääkäreiden osalta lautakunta ottaisi sen käsiteltäväksi saatetussa asiassa kantaa siihen, onko eläimen hoidossa menetelty eläinlääketieteellisesti arvioiden asianmukaisesti. Todetusta virheestä mahdollisesti johtuvien virkamiesoikeudellisten tai valvontaan liittyvien kysymysten käsittely ei kuuluisi lautakunnalle, vaan niissä noudatettaisiin asianomaisia valtion tai kunnan virkamiehiä koskevaa yleistä lainsäädäntöä.

Hoitovirheenä voidaan pitää vahinkoa, joka on aiheutunut eläimen tutkimuksesta, hoidosta tai muusta vastaavasta käsittelystä tai sellaisen laiminlyönnistä. Eläinlääketieteelliseen toimenpiteeseen saattaa asianmukaisesta menettelystä huolimatta liittyä eläimelle haitallisen seurauksen riski. Jos tällainen riski toteutuu, kysymyksessä ei ole yleensä hoitovirhe. Riskinoton on puolestaan oltava oikeassa suhteessa hoidettavaan vaivaan, jotta toimenpidettä voidaan pitää eläinlääketieteellisesti perusteltuna. Eläimelle määrätyn lääkkeen haitallista sivuvaikutusta ei ole pidettävä hoitovirheenä, jos lääke on määrätty oikein perustein.

Eläinlääketieteellisesti perusteltu ja asianmukaisesti toteutettu hoito ei aina johda toi-

vottuun lopputulokseen, mikä voi johtua vamman tai sairauden laadusta tai eläimen yksilöllisistä tekijöistä. Tällöin ei ole kyseessä korvausvastuun perustava hoitovirhe. Hoitovirheenä voidaan pitää myös infektiovahinkoa, jos tartunta tai tulehdus on todennäköisesti saanut alkunsa eläimen tutkimukseen, hoitoon tai muuhun vastaavaan käsitteeseen liittyvistä olosuhteista. Myös tapaturmahinkoja voidaan pitää eläinlääkintävahinkoina, jos niihin liittyy esimerkiksi eläimen asianmukaisen valvonnan laiminlyönti. Lautakunta arvioisi eläinlääketieteellisen ja oikeudellisen asiantuntemuksensa perusteella, onko käsiteltävänä olevassa yksittäistapauksessa tapahtunut hoitovirhe.

Korvausvastuun syntyminen perustuu vahingonkorvauslakiin ja yleisiin vahingonkorvausoikeudellisiin periaatteisiin. Korvausvastuu edellyttää eläinlääkärin tahallisuutta tai tuottamusta eli virhettä, huolimattomuutta tai laiminlyöntiä. Vahingon ja tehdyn toimenpiteen on oltava lisäksi syy-yhteydessä keskenään. Lautakunta ottaisi lausunnossaan kantaa siihen onko, eläintä hoidettaessa tapahtunut eläinlääketieteellisesti arvioiden hoitovirhe, joka perustaisi vahingonkorvausvastuun. Lausunnon perusteella riidan osapuolet voisivat sopia asian. Viime kädessä vahingonkorvausvelvollisuus ja vahingonkorvauksen määrä ratkaistaisiin riita-asiana tuomioistuimessa.

Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunta ei olisi toimivaltainen antamaan lausuntoja esimerkiksi eläinlääkärinpalkkioista aiheutuneista erimielisyyksistä. Jos kyse on tilanteesta, jossa ei ole aiheutunut vahinkoa, vaan kysymys on hinnanalennusvaateesta epätyytyväisen suorituksen tai muuten liian kalliiksi koetun hinnan johdosta, eläimen omistaja voi kääntyä kuluttajavalituslautakunnan puoleen. Kuluttajavalituslautakunnalla on eläinlääkintävahinkoarviolautakunnan kanssa rinnakkainen toimivalta kysymyksissä, jotka koskevat eläinlääkärinammattin harjoittajan ja hänen asiakkaansa välisiä korvauskysymyksiä silloin, kun asiakkaana on kuluttaja. Sen sijaan kuluttajavalituslautakunnan toimivaltaan eivät kuulu elinkeinotoimintaan käytettyjä eläimiä koskevat asiat eivätkä kunnan tai

valtion virkamiehenä toimivan eläinlääkärin suorittamista toimenpiteistä johtuvat korvausasiat.

Lakia sovellettaisiin lähtökohtaisesti kaikkiin eläimiin. Tosiasiallisesti lausunnot tulisivat koskemaan lähinnä tuotantoeläimiin sekä seura- ja harrastuseläimiin kohdistuneita hoitovirheitä. Eläintarhoilla on pääsääntöisesti käytettävissä omat eläinlääkäriinsä, jotka ovat työsopimussuhteessa eläintarhaan tai joiden vahingonkorvausvelvollisuus perustuu sopimusperusteiseen vastuuseen, joten kyseisiä eläimiä koskevia hoitovirheläusuntopyyntöjä ei lautakunnan käsiteltäviksi juurikaan tulisi. Koe-eläimiin kohdistuneisiin hoitovirheisiin lakia sovellettaisiin ainoastaan siltä osin kuin kyseessä olisi koe-eläimelle suoritettu muuhun kuin koe-eläintoimintaan liittyvä eläinlääkärin hoito- tai tutkimustoimenpide. Koe-eläintoiminnan harjoittajan tulee huolehtia koe-eläintoiminnasta annetun asetuksen (1076/1985) 3 §:n mukaisesti asianmukaisen eläinlääkintähuollon järjestämisestä koe-eläimille. Koe-eläintoiminnan luonne huomioon ottaen ei ole tarkoituksenmukaista, että lautakunta antaisi lausuntoja varsinaisessa koetoiminnassa tapahtuneista vahingoista tai virheistä.

Lautakunnan lausunto ei kattaisi vahingon taloudellisen suuruuden arviointia. Aiemman eläinlääkintävahingoista lausuntoja antaneen työryhmän työstä saadun kokemuksen mukaan tarve eläinlääkintävahinkojen arviointiin liittyy nimenomaan asian eläinlääketieteelliseen arviointiin. Eläimen taloudelliseen arvoon liittyvissä kysymyksissä tarvittavaa asiantuntemusta on saatavissa esimerkiksi jalostusjärjestöistä.

Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan lausunnot eivät olisi sitovia. Asianosaiset voivat halutessaan saattaa vahinkoasian tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Pykälän 2 momentissa olisi selvyden vuoksi eläinlääkärin määritelmä. Eläinlääkärillä tarkoitetaan eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain mukaista laillistettua eläinlääkäriä tai henkilöä, jolla on kyseisen lain mukainen väliaikainen oikeus eläinlääkäriammattin harjoittamiseen. Väliaikainen oikeus eläinlääkäriammattin harjoittamiseen on tietyt vähimmäisopintosuoritukset suorittaneella eläinlääketieteen opiskelijalla

ja henkilöllä, joka on Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalainen ja joka on jossain muussa Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa kuin Suomessa suorittanut eläinlääkäritutkinnon.

2 §. *Lautakunnan asettaminen ja kokoonpano.* Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnalla olisi puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Maa- ja metsätalousministeriö kutsuisi eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan puheenjohtajaksi maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetussa laissa tarkoitetun maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajaksi valituslautakunnan varapuheenjohtajan. Heidän tulee olla maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain 2 §:n mukaan oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneita, ja puheenjohtajalla tulee lisäksi olla perehtyneisyys tuomarin tehtäviin tai hallintolainkäyttöön. Lautakunta olisi maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta erillään toimiva itsenäinen toimielin, mutta lautakuntien puheenjohtajina toimisivat samat henkilöt. Tätä on esityksessä pyritty korostamaan niin että ehdotetussa laissa säädettäisiin tarkasti siitä, mitä tehtäviä maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan henkilöstöön kuuluva voisi hoitaa eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnassa.

Maa- ja metsätalousministeriö kutsuisi lisäksi lautakuntaan vähintään kuusi muuta jäsentä ja tarvittavan määrän varajäseniä enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Lautakunnan jäsenet edustaisivat lautakunnan kannalta merkittävää tieteellistä, käytännön eläinlääkinnän tai muuta asiantuntemusta. Lautakunnalla tulisi näin ollen olla käytettävissään ainakin käytännön eläinlääkäripraktiikkaan ja eläinlääkintähuoltoon, tuotantoeläimiin, hevosiin, pieneläinten sisätauteihin, pieneläinkirurgiaan ja eläinten lääkitsemiseen erikoistunut asiantuntijajäsen. Lautakunnan puheenjohtaja että varapuheenjohtaja olisivat oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneita henkilöitä, mutta tarvittaessa lautakuntaan voitaisiin lisäksi nimetä vahingonkorvausoikeudellista erityisasiantuntemusta edustava jäsen.

Pykälässä säädettäisiin lisäksi lautakunnan jäsenten ja muiden lautakunnan tehtäviä hoi-

tavien henkilöiden virkavastuusta. Lautakunnan lausunnot olisivat luonteeltaan ratkaisusuosituksia, mutta käytännössä lautakunnan lausunnoilla voidaan arvioida olevan huomattava vaikutus yksittäisen korvausasian ratkaisemisessa. Lausunnot koskettaisivat läheisesti yksityisen etuja, oikeuksia ja velvollisuuksia. Lautakunnan jäsenet toimisivat siten virkavastuulla.

3 §. *Asioiden käsittely lautakunnassa.* Asian käsittely lautakunnassa olisi kirjallista. Asian voisivat saattaa lautakunnan käsitteilyyn kirjallisella hakemuksella eläinlääkintävahingon kohteeksi joutuneen eläimen omistaja tai haltija taikka vahingon aiheuttamisesta epäilty eläinlääkäri tai työnantajavastuunsa nojalla tämän työnantaja. Työnantaja on velvollinen korvaamaan työntekijän virheellä tai laiminlyönnillä aiheuttaman vahingon. Usein eläimen omistaja hakee korvausta suoraan eläinlääkäriin työnantajalta. Tästä syystä on perusteltua, että työnantaja voisi pyytää suoraan lautakunnan lausuntoa siitä, onko eläinlääkäri syyllistynyt hoitovirheeseen.

Lautakunta ei voisi antaa lausuntoa asioissa, joista on jo annettu tuomioistuimen ratkaisu tai jotka ovat vireillä tuomioistuimessa. Tuomioistuimen pyynnöstä lautakunta voisi kuitenkin antaa lausunnon vireillä olevassa asiassa tuomioistuimen käyttöön. Asian käsittely lautakunnassa ei estäisi asianosaisia viemästä sitä tuomioistuimen tutkittavaksi. Jos tämä tapahtuisi asian ollessa vireillä lautakunnassa, raukeaisi asian käsittely lautakunnassa, jollei tuomioistuin pyytäisi lausuntoa.

Vaikka käsittely lautakunnassa olisi pääsääntöisesti kirjallista, voisi lautakunta kutsua asianosaisen kuultavaksi lautakunnan kokoukseen, jos se katsoo sen olevan asian ratkaisemiseksi tarpeellista. Tällöin myös muille asianosaisille olisi varattava tilaisuus olla läsnä. Asianosaiset vastaisivat itse saapumisestaan aiheutuneista kustannuksista. Lautakunta voisi tarvittaessa myös kuulla asiantuntijoita, hankkia lausuntoja ja selvityksiä ja järjestää katselmuksia. Tarkoituksena olisi kuitenkin, että lautakunnan jäseniksi nimettäisiin riittävän korkeatasoisen ja laaja-alaisen asiantuntemuksen omaavia henkilöitä, jotta ulkopuolisia asiantuntijalausuntoja olisi tarpeen hankkia ainoastaan poikkeusta-

pauksissa. Lähinnä tällöin kyseeseen tulisivat eksoottiset eläimet.

Lautakunta olisi luonteeltaan julkisen hallinnon toimielin, joten asioiden käsittelyyn lautakunnassa sovellettaisiin hallintomenettelylain, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain, kielilain ja saamenkielen käytämisestä viranomaisissa annetun lain säännöksiä.

4 §. *Tiedonsaantioikeus.* Eläinlääkäreille on säädetty eläinlääkäritoimen harjoittamisesta annetussa laissa salassapitovelvollisuus, joka estää heitä antamasta luvatta sivullisille tietoonsa tulleita eläintä koskevia tietoja. Salassapitovelvollisuus koskee myös yksityisen tai perheen taloudellista asemaa, terveydentilaa, sosiaalisia olosuhteita tai muuta verrattavaa yksityiselämän tietoa.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnalle tiedonsaantioikeus. Lautakunnalla olisi oikeus saada maksutta eläinlääkäreiltä eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetussa laissa säädetyn estämättä eläinlääkintävahingon arvioimiseksi tarvittavia eläintä koskevia tietoja. Tiedonsaantioikeus koskisi kaikkia eläinlääkäreitä, jotka eläintä ovat hoitaneet. Eläinlääkintävahingon arvioimiseksi voi olla tarpeen saada myös eläintä hoitaneelta muulta eläinlääkäriltä kuin siltä eläinlääkäriltä, jonka epäilystä hoitovirheestä on kyse, tietoja eläimelle annetusta hoidosta, jotta kokonaisuutensa voidaan arvioida.

5 §. *Ratkaisuvalta.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lautakunnan päätösvaltaisuudesta. Lautakunta olisi päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään kaksi muuta käsiteltävän asian kannalta merkityksellistä asiantuntemusta edustavaa jäsentä tai varajäsentä on paikalla. Tarkoituksena on, että asian käsittelyyn osallistuisivat aina käsiteltävän asian kannalta parhaita asiantuntemusta edustavat lautakunnan jäsenet. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että lautakunta voisi tehdä päätöksiä ilman, että kaikki eläinlääkärijäsenet tai edes useimmat heistä olisivat paikalla. Käytännössä eläinlääkärijäsenistä tulisi olla paikalla asianomaisen erityisalan asiantuntijajäsenen sekä käytännön eläinlääkintää edustava jäsen. Lautakunnan päätökseksi tulisi enemmistön kannattama ehdotus ja äänten mennessä tasan se eh-

dotus, jota puheenjohtaja on kannattanut.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lautakunnan ja lautakunnan puheenjohtajan ratkaisuvallasta. Ratkaisuvallasta olisi lausuntoasioissa pääsääntöisesti lautakunnalla. Lautakunnan puheenjohtaja voisi yhdessä asiantuntijajäsenen kanssa ratkaista asian, jos asia olisi eläinlääketieteellisesti katsottuna merkitykseltään vähäinen tai jos kysymys olisi asiasta, jossa lautakunnan käytäntö on vakiintunut. Puheenjohtaja ja asiantuntijajäsen voisivat ratkaista yhdessä myös asian, jos olisi ilmeistä, ettei lausuntoa voida antaa. Lausuntoa ei voitaisi antaa esimerkiksi silloin, kun on selvää, että asia ei kuulu lautakunnan toimivaltaan tai asiassa saatavissa oleva selvitys on ilmeisesti asian käsittelemiseksi puutteellinen.

Mahdollisuus ratkaista asia puheenjohtajan ja asiantuntijajäsenen kesken ei voi tulla käytettäväksi ennen kuin lautakunta on toiminut jonkin aikaa ja sille on muotoutunut käytäntö eri asiatyypin arvioinnissa. Käytännön muotouduttua mahdollisuus ratkaista lausuntoasia puheenjohtajan ja asiantuntijajäsenen kesken nopeuttaa selvissä tapauksissa lausunnon antamista.

Pykälän 3 momentissa lautakunnan puheenjohtajalle säädettäisiin ratkaisuvallasta lautakuntaa koskevista henkilöstö-, talous- ja muista lautakunnan sisäiseen hallintoon liittyvistä asioista.

6 §. *Palkkiot.* Lautakunnan jäsenet, esittelijät ja lautakunnan kuulemat asiantuntijat saisivat suorittamistaan tehtävistä palkkiota ja matkakustannusten korvausta. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaisi palkkioperusteet valtion talousarviossa kyseiseen tarkoitukseen osoitettujen määrärahojen puitteissa.

7 §. *Maksut.* Lautakunnan lausunnoista ehdotetaan perittäväksi asian vireille panneelta asianosaiselta käsittelymaksu. Maksun tarkoituksena olisi kattaa osa lautakunnan toiminnasta aiheutuvista kustannuksista. Käsittelymaksu vaikuttaisi jossain määrin siihen, että taloudelliselta intressiltään erittäin vähäisiä asioita ei tuotaisi lautakunnan arvioitavaksi.

Maksun suuruus ei kuitenkaan voisi olla täysin omakustannusarvon suuruinen, koska liian korkea käsittelymaksu saattaisi muodostaa esteen lautakunnan puoleen kääntymisel-

le. Yhden lausunnon omakustannusarvo olisi arvion mukaan keskimäärin 673 euroa (n. 4000 markkaa). Maa- ja metsätalousministeriö voisi päättää, että maksu perittäisiin suoritteen omakustannusarvoa alempana. Maksu tulisi olemaan suuruudeltaan noin 85 euroa (n. 505 markkaa). Muutoin maksuja määrätessä noudatettaisiin valtion maksuperustelakia (150/1992).

Pykälässä ehdotetaan myös, että ulkopuolisten asiantuntijalausuntojen hankkimisesta lautakunnalle aiheutuneista kustannuksista vastaisi asian vireille pannut asianosainen. Pääsääntöisesti lautakunta antaa lausuntonsa ilman ulkopuolisia asiantuntijalausuntoja. Jos kyse olisi eksoottisista eläimistä, voisi asian käsittelemiseksi olla tarpeen pyytää ulkopuolisen asiantuntijan lausunto eläimen hoidosta. Tällaisista lausunnoista aiheutuvat kustannukset perittäisiin asian vireille panneelta asianosaiselta.

Ulkopuolisen asiantuntijan lausunto pyydetäisiin kuitenkin vain silloin, jos asian vireille pannut asianosainen suostuisi kyseisten kustannusten maksamiseen. Jos suostumusta ei saataisi, ei lausuntoa pyydetäisi, ja silloin myös eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan lausunnon antaminen asiasta raukeaisi. Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan ulkopuolisten asiantuntijoiden lausunnot voivat olla kalliita. Ei ole perusteltua, että ne yksittäistapauksia koskevana kustannettaisiin valtion varoin varsinkin, kun vahingon kohteena olleen eläimen rahallinen arvo voi olla hyvinkin alhainen.

8 §. *Henkilöstö.* Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnalla olisi sivutoimisia esittelijöitä. Sivutoimiset esittelijät ottaisi lautakunnan puheenjohtaja. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että sivutoimisina esittelijöinä voitaisiin käyttää myös maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan esittelijöitä ja valituslautakunnan päätoimista sihteeriä.

9 §. *Tukipalvelut.* Pykälässä säädettäisiin eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan lähettämö-, arkistointi-, kirjaamo- ja tilinpitopalvelutehtävien ja muiden lautakunnan sisäiseen hallintoon liittyvien tehtävien suorittamisesta. Näistä tehtävistä huolehtisi maaseutuelinkeinojen valituslautakunta, ottaen huomioon mitä maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain 5 a §:n 2 mo-

mentissa säädetään.

Kyseisen lainkohdan mukaan maa- ja metsätalousministeriö ja sen tietopalvelukeskus avustavat lähettämö-, tilinpito- ja muissa sisäiseen hallintoon liittyvissä tehtävissä siten kuin asetuksella tai sen nojalla tarkemmin säädetään tai määrätään. Tietopalvelukeskuksen tehtävät on tarkoitus siirtää vuoden 2002 aikana toimintansa aloittavalle maaseutuvirastolle, joka tämän jälkeen tarjoaisi palveluja näiden tukitehtävien hoitamisessa.

10 §. *Työjärjestys.* Tarkemmat määräykset lautakunnan työnjaosta, asioiden käsittelemisestä, sekä toiminnan muusta järjestämisestä annettaisiin työjärjestyksessä, jonka lautakunta vahvistaisi.

11 §. *Voimaantulo.* Ehdotettu pykälä sisältää lain voimaantulosäännöksen. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2002.

Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunta voisi antaa lausuntoja 1 päivänä tammikuuta 2002 tai myöhemmin tapahtuneista eläinlääkintävahingoista. Määräaika olisi tarpeen sen vuoksi, ettei lautakunnan käsittelyyn tulisi kovin vanhoja tapauksia. Luotettavan selviytyksen saaminen tapahtumista vaikeutuu mitä myöhemmin asiaa aletaan selvittämään.

Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Näitä toimenpiteitä olisivat jäljempänä 2 jaksossa selostettavien tarkempien säännösten antaminen sekä lautakunnan asettamiseksi tarvittavat toimenpiteet.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetun lain nojalla maa- ja metsätalousministeriö antaisi asetuksen lautakunnan suoritteiden maksuista ja vahvistaisi lautakunnan jäsenten palkkioiden määräytymisperusteet. Tarkemmat lautakunnan sisäiset hal-

linnolliset määräykset lautakunnan työnjaosta, asioiden käsittelemisestä sekä toiminnan muusta järjestämisestä annettaisiin työjärjestyksessä, jonka lautakunta vahvistaisi.

Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunta toimisi uutena toimielimenä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla. Valtioneuvoston ohjesäännön (1522/1995) 21 §:ään tulisi tehdä tätä koskeva lisäys.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2002. Lain täytäntöönpanoon liittyviin toimenpiteisiin voitaisiin ryhtyä jo ennen sen voimaantuloa.

4. Säättämisjärjestys

Perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaan valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Valtionhallinnon yksiköistä voidaan muutoin säätää asetuksella. Jos valtionhallinnon toimielin ei käytä julkista valtaa, voidaan siitä siis säätää lailla tai asetuksella. Julkisen vallan käyttämisenä on perustuslakia koskevassa hallituksen esityksessä HE 1/1998 vp mainittu muun muassa päätösten tekeminen yksilön oikeuksista, velvollisuuksista tai etuuksista.

Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan antamat lausunnot eivät sinänsä ole julkisen vallan käyttämistä, koska lausunnot eivät ole osapuolia sitovia. Koska on kuitenkin arvioitavissa, että lausunnoilla tulee olemaan suuri merkitys eläinlääkintävahinkoja koskevissa vahingonkorvausasioissa, on asianmukaista, että näitä lausuntoja antavasta toimielimestä säädetään laissa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

1.

Laki**eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnasta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan tehtävä

Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan tehtävänä on pyynnöstä antaa lausuntoja siitä, onko eläinlääkärin eläimelle suorittaman toimenpiteen tai muun eläimen hoitoon liittyvän toimen yhteydessä tapahtunut hoitovirhe. Lausunnossa ei kuitenkaan arvioida aiheutuneen vahingon taloudellista suuruutta.

Eläinlääkärillä tarkoitetaan eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetussa laissa (29/2000) tarkoitettua laillistettua eläinlääkärinä ja sitä, jolla on oikeus väliaikaisesti harjoittaa eläinlääkärinammattia.

2 §

Lautakunnan asettaminen ja kokoonpano

Maa- ja metsätalousministeriö kutsuu eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä vähintään kuusi muuta jäsentä ja tarvittavan määrän varajäseniä. Lautakunnan toimikausi on kolme vuotta.

Lautakunnan jäsenten ja varajäsenten tulee olla tunnetusti taitavia ja kokeneita henkilöitä, jotka edustavat lautakunnan kannalta merkityksellistä tieteellistä, käytännön eläinlääkinnän tai muuta asiantuntemusta. Lautakunnan jäsenet ja muut lautakunnan tehtäviä hoitavat toimivat virkavastuulla. Maa- ja metsätalousministeriö kutsuu lautakunnan puheenjohtajaksi maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetussa laissa

(1203/1992) tarkoitetun valituslautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajaksi kyseisen lautakunnan varapuheenjohtajan.

3 §

Asioiden käsittely lautakunnassa

Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnalta pyydetään lausuntoa kirjallisesti. Asian voi saattaa lautakunnan käsiteltäväksi eläinlääkintävahingon kohteeksi joutuneen eläimen omistaja tai haltija taikka hoitovirheestä epäilty eläinlääkäri tai tämän työnantaja. Lausuntoa ei tarvitse antaa, jos lausuntopyyntö on ilmeisen aiheeton.

Jos lausuntoasiassa on annettu tuomioistuimen ratkaisu, ei lautakunta ratkaisulta osin saa ottaa lausuntopyyntöä käsiteltäväkseen. Jos asia on vireillä tuomioistuimessa, saadaan lausunto antaa vain tuomioistuimelle sen pyynnöstä.

Lautakunta voi kutsua asianosaisen kuultavaksi lautakunnan kokoukseen, jos se on asian ratkaisemiseksi tarpeen. Toiselle asianosaiselle on varattava tällöin tilaisuus olla läsnä. Asianosaiset vastaavat saapumisesta heille aiheutuvista kustannuksista. Lautakunnalla on myös oikeus kuulla asiantuntijoita, hankkia lausuntoja ja selvityksiä sekä järjestää katselmuksia.

Asioita lautakunnassa käsiteltäessä noudatetaan mitä hallintomenettelylaissa (598/1982), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), kieli-laissa (148/1922) ja saamen kielen käyttämisessä viranomaisissa annetussa laissa (516/1991) säädetään.

4 §

Tiedonsaantioikeus

Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnalla on oikeus saada eläinlääkäriltä maksutta käsiteltävänä olevan asian selvittämiseksi tarvittavia eläintä koskevia tietoja.

5 §

Ratkaisuvalta

Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnalle kuuluvat lausuntoasiat ratkaisee lautakunta. Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunta on päätösvaltainen kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään kaksi muuta käsiteltävän asian kannalta merkityksellistä asiantuntemusta edustavaa jäsentä tai varajäsentä ovat saapuvilla. Jos lautakunnassa ilmenee erimielisyyttä asian ratkaisemisesta, päätetään asia äänestyksellä. Lautakunnan päätökseksi tulee enemmistön kannattama ehdotus ja äänten mennessä tasan se ehdotus, jota puheenjohtaja on kannattanut.

Lautakunnan puheenjohtaja ja asiantuntijajäsen voivat kuitenkin yhdessä ratkaista asian, jos:

- 1) asia on eläinlääketieteellisesti arvioiden merkitykseltään vähäinen;
- 2) kysymys on asiasta, jossa lautakunnan käytäntö on vakiintunut; tai
- 3) on ilmeistä, ettei lausuntoa voida antaa.

Lautakunnan puheenjohtaja ratkaisee lautakuntaa koskevat henkilöstö-, talous- ja muut sisäiseen hallintoon liittyvät asiat. Lautakunnan työjärjestyksessä voidaan näiden asioiden ratkaisualtaa siirtää myös lautakunnan varapuheenjohtajalle ja esittelijälle.

6 §

Palkkiot

Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan jäsenet, esittelijät ja lautakunnan kuulemat

asiantuntijat saavat suorittamistaan tehtävistä palkkiota ja matkakustannusten korvausta maa- ja metsätalousministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti.

7 §

Maksut

Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan lausunnoista peritään käsittelymaksu asian vireille panneelta asianosaiselta. Maksu voidaan määrätä omakustannusarvoa alemmaksi. Muutoin maksuja määrättäessä noudatetaan mitä valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädetään.

Asian käsittelemiseksi tarpeellisen lautakunnan ulkopuolisen asiantuntijalausunnon hankkimisesta lautakunnalle aiheutuneet kustannukset peritään asian vireille panneelta asianosaiselta. Ennen lausunnon pyytämistä asianomaiselta on tällöin varmistettava, että tämä suostuu kyseisten kustannusten maksamiseen.

8 §

Henkilöstö

Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnalla on sivutoimisia esittelijöitä, jotka ottaa lautakunnan puheenjohtaja. Esittelijöinä voidaan käyttää myös maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan esittelijöitä ja päätoimista sihteeriä.

9 §

Tukipalvelut

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta huolehtii eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan lähettämö-, arkistointi-, kirjaamo- ja tilinpitotehtävien sekä muista lautakunnan sisäiseen hallintoon liittyvien tehtävien suorittamisesta, huomioon ottaen myös mitä maa-

seutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain 5 a §:n 2 momentin nojalla säädetään.

10 §

Työjärjestys

Tarkemmat määräykset eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan sisäisestä työnjaosta, asioiden käsittelemisestä sekä toiminnan muusta järjestämisestä annetaan työjärjestyksessä, jonka lautakunta vahvistaa.

11 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2002.

Tätä lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2002 tai myöhemmin tapahtuneisiin eläinlääkintävahinkoihin.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Maa- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*